

แบบตรวจสอบ: การกำจัดขยะติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ในครัวเรือน

รองศาสตราจารย์ ดร.สุดาว เลิศวิสุทธิไพบูลย์

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (COVID-19) จัดเป็นโรคติดต่ออันตราย ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2558 การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโควิด 19 มีสองเส้นทางหลัก คือ ผ่านทางระบบทางเดินหายใจ และการสัมผัส เมื่อผู้ติดเชื้อไอหรือจามจะเกิดละอองฝอยจากทางเดินหายใจฟุ้งกระจายทำให้ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดมีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อผ่านทางทางหายใจ และเสี่ยงต่อการสัมผัสกับละอองฝอยที่ตกลงบนพื้นผิวต่างๆ ซึ่งแม้เพียง 1 หยด ก็สามารถเป็นแหล่งแพร่กระจายทำให้ติดโรคจากการสัมผัส (contact transmission) ได้ (WHO, 2020)

จากสถานการณ์การระบาดของโรคนี้มีทั้งผู้ป่วยติดเชื้อและผู้ที่มีประวัติสัมผัสกับผู้ป่วยหรือเกี่ยวข้องกับสถานที่ที่พบผู้ป่วย จำเป็นต้องมีการกักตัวเพื่อเฝ้าระวังสังเกตอาการ ณ ที่พักอาศัยหรือสถานกักกันที่กำหนด นอกจากการปฏิบัติตามแนวทางการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคแล้ว การดูแลด้านสภาพแวดล้อมและกำจัดขยะซึ่งมีทั้งขยะทั่วไป ขยะรีไซเคิล โดยเฉพาะขยะติดเชื้อ หรือขยะซึ่งมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีหรืออาจมีเชื้อโรค เช่น หน้ากากอนามัย ถุงมือ สำลี และกระดาษชำระ ฯลฯ ที่อาจปนเปื้อนเลือดหรือสารคัดหลั่ง น้ำมูก น้ำลาย ละอองฝอย ฯลฯ ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องใช้ความระมัดระวังในการจัดการ หากมีการจัดการไม่ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาลในขั้นตอนของการเก็บรวบรวม การเคลื่อนย้าย การขน และการกำจัดแล้ว ย่อมส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของพนักงานเก็บขยะและผู้เกี่ยวข้องซึ่งเสี่ยงต่อการเกิดโรคจากเชื้อโรคที่ปะปนมาในขยะติดเชื้อ นอกจากนี้ยังอาจเป็นเหตุให้เกิดการแพร่กระจายเชื้อโรคในชุมชนและสิ่งแวดล้อมด้วย

ภาพ: การเก็บขยะติดเชื้อโดยเจ้าหน้าที่กองทัพอากาศที่สถานกักกัน ฐานทัพเรือสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ที่มา: <https://www.bangkokpost.com> (Navy photo)

ในบทความนี้ ผู้เขียนจึงได้สรุปแนวปฏิบัติในการจัดการขยะติดเชื้อในครัวเรือน เพื่อความสะดวกในการทำงานในรูปแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ซึ่งควรดำเนินการและกาเครื่องหมาย ✓ ใน ☐ ให้ครบทุกขั้นตอนดังต่อไปนี้

แบบตรวจสอบ: การจัดการขยะติดเชื้อโควิด-19	
☐	1. เตรียมถังขยะที่มีถุงขยะรองรับ ควรใช้ถุงขยะ 2 ชั้นเพื่อป้องกันการรั่วซึม นอกควรเป็นถุงขยะสีแดง ติดป้ายว่า “ขยะติดเชื้อ”
☐	2. ทิ้งขยะติดเชื้อ บรรจุไม่เกิน 3 ใน 4 ส่วนของถุง
☐	3. ในแต่ละวันควรเก็บรวบรวมขยะ และมัดด้วยสารฆ่าเชื้อ (เช่น ใช้น้ำยาฟอกขาว 1 ส่วน เจือจางในน้ำ 9 ส่วน)
☐	4. ผูกมัดเชือกที่คอถุงให้แน่น
☐	5. ขนถุงขยะไปยังที่พักขยะตามเส้นทางการขนย้าย โดยไม่หยุดพักที่อื่น
☐	6. นำถุงขยะใส่ถังพักขยะติดเชื้อที่มีฝาปิดมิดชิด มีป้ายระบุว่า “ขยะติดเชื้อ”
☐	7. ถังพักขยะควรอยู่ในที่ร่มมีหลังคา ยกพื้นสูงเล็กน้อย จัดวางแยกตามประเภทของขยะ
☐	8. เมื่อเจ้าหน้าที่ขนถุงขยะขึ้นรถเสร็จแล้ว ควรล้างทำความสะอาดถังใส่ขยะ และตากถังให้แห้งก่อนเก็บ
☐	9. กรณีขยะของมีคม เช่น เข็มฉีดยา หลอดแก้ว ให้แยกใส่ภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิดป้องกันการแทงทะลุจากของมีคมได้ เช่น กล่องพลาสติก ติดป้ายว่า “ของมีคมติดเชื้อ” บรรจุไม่เกิน 3 ใน 4 ส่วน ปิดฝาให้แน่นก่อนใส่ถังขยะที่มีถุงสีแดงรองรับ และดำเนินการเช่นเดียวกันตามขั้นตอนที่ 3 – 8

ทั้งนี้ ผู้เก็บรวบรวมขยะควรสวมอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล (PPE) ได้แก่ เสื้อคลุมแขนยาว หน้ากากอนามัย หน้ากากป้องกันใบหน้า ถุงมือยางหนา รองเท้าพื้นยางหุ้มแข้ง เพื่อป้องกันเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายจากขั้นตอนต่างๆ ในการเก็บรวบรวมขยะติดเชื้อ และภายหลังจัดการขยะให้ล้างมือด้วยน้ำและสบู่หรือแอลกอฮอล์เจลทันที

เอกสารอ้างอิง:

กรมควบคุมโรค. (2563). *มาตรการตรวจคัดกรอง แยกกัก กักกัน หรือคุมไว้สังเกต เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน และ ควบคุมโรคจากผู้เดินทางซึ่งมาจากท้องที่หรือเมืองท่านอกราชอาณาจักร กรณีโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)).* (ฉบับลงวันที่ 19 มีนาคม 2563). สืบค้น 9 เมษายน 2563, จาก https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/im_commands.php

สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย (ม.ป.ป.). *คู่มือการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานมูลฝอยติดเชื้อ หลักสูตรการป้องกัน และระงับการแพร่เชื้อ หรืออันตรายที่อาจเกิดจากมูลฝอยติดเชื้อ.* สืบค้น 9 เมษายน 2563, จาก http://www.anamai.moph.go.th/download/download/102557/Strategic_Plan/6/5_13.pdf

European Centre for Disease Prevention and Control, Stockholm (2020). *ECDC TECHNICAL REPORT:*

Interim guidance for environmental cleaning in non-healthcare facilities exposed to SARS-CoV-2.

Retrieved April 9, 2020 from <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/coronavirus-SARS-CoV-2-guidance-environmental-cleaning-non-healthcare-facilities.pdf>

World Health Organization.(2020). *Water, sanitation, hygiene, and waste management for the COVID-19 virus.*

Retrieved April 9, 2020 from <https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>

เผยแพร่ ที่ เว็บไซต์วารสารความปลอดภัยและสุขภาพ เมื่อ 12 เมษายน 2563

<https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JSH>